

Wat hebben genieën

als Steve Jobs, Mark Zuckerberg,
Bill Gates, Aristoteles, Da Vinci en Mozart
met elkaar gemeen?

Door Olivier Van Duüren

Waarom worden bepaalde plaatsen op bepaalde tijdstippen een cluster van genialiteit, creativiteit en productiviteit? En hoe worden die plekken een baken van culturele, politieke en technologische vooruitgang? De Amerikaanse journalist en auteur Eric Weiner schreef hierover het razend interessante boek *The Geography of Genius*.

Clusters van genialiteit

Weiner selecteerde zeven 'clusters' – plaatsen van genialiteit – voor zijn onderzoek en ging die een voor een bezoeken om tot de conclusies in zijn boek te komen. Deze steden waren de uitverkorenen: Athene, met zijn wereldberoemde filosofen Socrates en Aristoteles. Hangzhou, centrum van wetenschap en poëzie met de rijzende Song-dynastie. Firenze, als thuishaven van de beroemde familie De' Medici, waar kunst tijdens de renaissance hoogtij vierde. Edinburgh en zijn Schotse verlichting. De chaos van Calcutta, die een drijfveer vormde voor creativiteit. Wenen, als epicentrum van muziek en psychologie met Mozart en Sigmund Freud. En tot slot San Francisco, dat met Silicon Valley een bakermat vormt van de hedendaagse technologie.

De auteur stelde vast dat Plato's filosofische principe dat 'wat in een stad wordt geëerd, ook zal worden gecultiveerd', gold voor alle zeven steden. Door aandacht, investeringen, talent en beloningen te schenken aan de specifieke zaken, kwamen de zeven plaatsen tot hun genialiteit.

Met andere woorden: we krijgen de genieën die we verdienen. Muziek was cool in de achttiende eeuw, dus kregen we Beethoven, Bach en Mozart in Wenen. Technologie is hot vandaag, dus kregen we Elon Musk, Bill Gates, Steve Jobs en Mark Zuckerberg – ook al hebben de meesten van hen hun academische opleiding nooit afgemaakt.

Hoezo?

Wat hebben deze clusters dan gemeen?

1

Een zeker niveau van chaos. Die voedt de verbeelding, maakt creativiteit los en mondt uit in innovatie. Het gaat daarbij niet over pure anarchie, wel over een bepaalde vorm van instabiliteit. Denk aan het nemen van risico's en durven experimenteren. Perfectie en excellentie nastreven op elk vlak is geen efficiënte strategie. We moeten ongestoord kunnen proberen en ruimte laten voor falen. De lessen die we daaruit trekken, moeten we zien als een beloning.

2

Diversiteit. Het botsen van culturen zorgt voor nieuwe ervaringen en ideeën. Concrete verwezenlijkingen daarvan zijn bijvoorbeeld het aanleggen van nieuwe havens, het internet en een open migratiepolitiek. Meer dan vijftig procent van alle start-ups in San Francisco wordt geleid door mensen die niet in Amerika geboren zijn. Het aanwerven van werknemers met verschillende achtergronden, culturen en leeftijden is hier van cruciaal belang. Ontvang hen met open armen.

3 Een goed beoordelingsvermogen. om goede van slechte ideeën te onderscheiden. Goed kunnen observeren en analyseren wat er rondom ons gebeurt, en die informatie gebruiken om een besluit te kunnen vormen. Onze hersenen werken overigens optimaal als we wandelen tijdens het vergaderen of debatteren. Aristoteles was hier al een koploper in: hij introduceerde het al wandelend discussiëren en vergaderen.

4 Openstaan voor debat. Respecteer vrijheid van meningsuiting en luister naar verschillende opinies. Laat ruimte voor publiek debat en moedig feedback van klanten, werknemers en aandeelhouders aan. Beschouw opbouwende kritiek en cocreatie als een geschenk. Laat conflicten toe zonder erbij te panikeren.

5 Een goede mentor. Stimuleer een mentorsysteem binnen de organisatie, idealiter een omgekeerd systeem waarbij bijvoorbeeld millennials adviseren aan generatie X. Ga er niet zomaar van uit dat de oudste, meest ervaren mensen in de organisatie het meeste wijsheid bezitten. Laat jongere krachten de digitaal minder onderlegde werknemers begeleiden. Het lijkt tegen de natuur van de gevestigde waarden, maar de nieuwe wereld vraagt een nieuwe aanpak op dat vlak. Zet je geest open en wees klaar voor nieuwe dingen. Blijf leergierig. Dat kan helpen om mensen die het niet meer zien of verstaan, opnieuw zelfvertrouwen en energie te geven.

‘Als je alleen doet wat je aankunt, zul je nooit beter worden dan je bent’ – een mooie quote van Master Shifu in *Kung Fu Panda 3* als hij Po, de kungfupanda, vraagt om iets nieuws te proberen en uit zijn comfortzone te stappen. De panda moet iets nieuws leren en zo groeien.

6 ‘Leen’ van anderen. De meeste genieën laten zich inspireren door anderen. Ze perfectioneren vooral bestaande ideeën. Innovatief zijn betekent niet dat je telkens iets compleet nieuws moet uitvinden, zoals het vuur of het wiel.

**‘We krijgen
de genieën die
we verdienen’**

Om genialiteit te ontwikkelen, moeten we natuurlijk ook wat geld bezitten. Maar we moeten dat geld vooral creatief gebruiken. De meeste genieën die we kennen, stammen niet af van de rijken, maar komen uit de middenklasse. Genialiteit maakt deel uit van een cultuur die organisch groeit.

Grenzen aan genialiteit

Waarom de meeste clusters van genialiteit niet eens een eeuw lang standhouden? Omdat genialiteit verdwijnt wanneer een van de bovenstaande contexten verdwijnt. Athene, bijvoorbeeld, verloor zijn positie toen immigratie een halt werd toegeroepen. Ook San Francisco met zijn Silicon Valley loopt vandaag het risico om zijn positie te verliezen, omdat er te veel mensen hun rijkdom etaleren. Tel daarbij op wat Trumps bestuur van plan is met migratie, en het zou weleens allemaal nog sneller kunnen gaan. China kan de volgende Silicon Dragon worden. De essentie van het conflict tussen China en Amerika gaat niet echt over handel, wel over technologisch wereldleiderschap. Helaas zijn het meestal zelfgenoegzaamheid en arrogantie die een cluster van genialiteit doen verdwijnen.

Het is belangrijk om geen kopie te worden van een geniale cluster. Vele steden proberen het succes van Silicon Valley, een vroeger landbouwgebied, na te bootsen. Maar in San Francisco hebben ze geen nieuwe uitvindingen voortgebracht zoals de transistor (New Jersey), internet (Zwitserland) of durfkapitaal (New York). In plaats daarvan perfectioneerden ze bestaande uitvindingen. Bij Silicon Valley kregen goede ideeën schwing.

De genieën van de toekomst

In Europa strijden Rockstart in Amsterdam, Betahaus in Berlijn, Numa of Station F in Parijs, Stockholm, Londen en de driehoek Gent-Antwerpen-Brussel in België voor de titel van innovatiekampioen. Maar de meeste zijn alleen te klein, en de verschillende steden binnen een land moeten samenwerken. Er is het voorbeeld van het Nederlandse StartupDelta: Amsterdam, Den Haag en Eindhoven hebben de handen in elkaar geslagen en staan nu in de lijst van de top twintig van globale start-up-ecosystemen.

Met deze inzichten en ervaringen kunnen we de voorwaarden voor genialiteit formuleren en het beste in de mens loskrijgen. Wie weet, worden zij en wij wel een nieuw baken van genialiteit. **N**